

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ
माननीय न्यायाधीश श्री वैधनाथ उपाध्याय

आदेश

०६९-WO-१४२८

विषय :- उत्प्रेषण समेत ।

सशस्त्र प्रहरी वल प्रधान कार्यालय मद्दती तथा सेवा निर्देशनालयमा कार्यरत
प्रा.स.प्र.ना.उ. इन्जिनियर नानीराम हुमागाई१

रिट निवेदक

विरुद्ध

नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं१

गृह सचिव, नेपाल सरकार, सिंहदरबार, काठमाडौं१

सशस्त्र प्रहरी वल, प्रधान कार्यालय, प्रशासन विभाग, कर्मचारी प्रशासन शाखा
(शिशिर भवन) हलचोक, काठमाडौं.....१

सशस्त्र प्रहरी महानिरीक्षक, सशस्त्र प्रहरी वल प्रधान कार्यालय (शिशिर भवन)
हलचोक, काठमाडौं१

सशस्त्र प्रहरी वल, नेपाल ए.पि.एफ. अस्पतालमा कार्यरत प्रा.स.प्रा.ना.उ.डा. सुमित्रा
थापा१

विपक्षी
प्रत्यर्थी

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२ तथा १०७ बमोजिम दायर हुन आएको
प्रस्तुत रिट निवेदनको तथ्य एवं ठहर देहायबमोजिम छ :-

१. तथ्य खण्ड :

१.१ रिट निवेदकको संक्षिप्त रिट निवेदन व्यहोरा :

मैले मेकानिकल इन्जिनियरिङमा स्नातक गरी मिति २०६९/९/२२ मा सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक (प्राविधिक) तर्फ अटोमोबाइल इन्जिनियरको पदमा नियुक्ति पाई विभिन्न स्थानमा सरुवा हुँदै २०६३ सालमा पदोन्नती भई सशस्त्र प्रहरीको सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षक (इन्जिनियर) पदमा सशस्त्र प्रहरी मुख्यालय रुद्रवाहिनी पथलैया र पछि मद्दती तथा सेवा निर्देशनालयमा दरबन्दी कायम गरिएको थियो । यसै बीच सशस्त्र प्रहरी वल प्रधान कार्यालयको मिति २०७०/३/२७ को सरुवा सम्बन्धी प्रकाशित सूचना अनुसार मलाई सशस्त्र प्रहरी वल महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, सानोगौचरणमा डिल प्रसाद भट्टको स्थानमा सरुवा गरिएको रहेछ । म कार्यरत रहेको स्थानमा हाल नायव उपरीक्षकमा बढुवा भएकी प्राविधिक तर्फकी सशस्त्र प्रहरी उपरीक्षक डा. सुमित्रा थापालाई सरुवा गरिएको रहेछ ।

सरुवा सूचनामा उल्लिखित डिल प्रसाद भट्ट सशस्त्र प्रहरी प्रशासन (इनफेन्ट्री) तर्फका कर्मचारी हुन् भने म रिट निवेदक प्राविधिक तर्फको प्रहरी कर्मचारी भएको व्यहोरा सूचनामै उल्लेख छ । सशस्त्र प्रहरी ऐन, २०५८ बमोजिम बनेको विभिन्न नियमावली मध्ये सशस्त्र प्रहरी प्राविधिक समूह नियमावली, २०६७ बहाल छ । सो नियमावलीको नियम २१ मा सशस्त्र प्रहरी तर्फका कर्मचारीको बढुवा, अध्ययन, तालिम सम्बन्धी विषेश व्यवस्था रहेको छ । प्राविधिक समूहका सशस्त्र प्रहरीलाई सरुवा र बढुवा गर्दा सम्बन्धित समूह र उपसमूह अन्तर्गतका पदमा गरिनेछ भन्ने उल्लेख हुनुका साथै प्राविधिक समूहका सशस्त्र प्रहरीलाई अध्ययन वा तालिममा मनोनयन गर्दा सम्बन्धित समूह वा उपसमूहका सशस्त्र प्रहरी मध्येबाट छनौट गरिनेछ भन्ने उल्लेख छ । सोही नियमावलीको नियम २२ मा समूह परिवर्तन भन्ने व्यवस्था उल्लेख भई उपनियम (१) मा प्राविधिक समूहका सशस्त्र प्रहरीलाई एक प्राविधिक समूहबाट अर्को प्राविधिक समूह वा उपसमूहमा समूह परिवर्तन तथा सरुवा वा बढुवा गरिने छैन भन्ने उल्लेख छ । सो नियमको बर्खिलाप काम गर्न पाउने हक कसैलाई छैन । सो नियमावलीको अनुसूचि (१) मा स्वास्थ्य समूह (२) मा सञ्चार समूह (३) मा इन्जिनियरिङ समूहको व्यवस्था रहेको छ । म रिट निवेदक इन्जिनियरिङ समूहको प्राविधिकतर्फको सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षक हुँदा सशस्त्र प्रहरी प्राविधिक नियमावली, २०६७ को अधीनमा रही मात्र सरुवा गर्नु पर्ने बन्धनकारी कानूनी

व्यवस्था रहेको स्पष्ट छ । सो व्यवस्थाको विपरीत हुने गरी सशस्त्र प्रहरी वल महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, सानोगौचरणका डिलप्रसाद भट्ट सरुवा भई खाली भएको स्थानमा सरुवा गरिएको छ भने डिलप्रसाद भट्ट सशस्त्र प्रहरी प्राविधिक समूहको व्यक्ति नभई निज प्रशासन(इनफेन्ट्री) तर्फको सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षक हुन् । निज सरुवा भई रिक्त भएको दरबन्दी अनुसारको काम मैले गर्नु पर्दा प्रशासन (इनफेन्ट्री) तर्फको काम गर्नु पर्ने हुन्छ । म विशुद्ध प्राविधिक इन्जिनियर हुँ र मेरो स्थानमा बढुवा पदस्थापन भई आएको विपक्षी डा. सुमित्रा थापा भने नेपाल ए.पि.एफ. अस्पताल समूह अर्थात नियमावलीको अनुसूचि (१) को स्वास्थ्य उपसमूह अन्तर्गतकी डाक्टर हुन् । विपक्षीको सरुवा हेर्दा डाक्टरलाई इन्जिनियरको दरबन्दीमा र इन्जिनियरलाई प्रशासन(इनफेन्ट्री) तर्फको दरबन्दीमा सरुवा गरी सही व्यक्ति सही ठाउँमा राख्नुपर्ने सिद्धान्तको विपरित तथा व्यक्तिको योग्यता, क्षमता बमोजिमको काम लिने र उपयोग गर्ने उद्देश्य विपरीतको काम गरिएको छ । विपक्षीको यस्तो सरुवाले प्रहरी कर्मचारीलाई कामप्रति निरुत्साहित र हतोत्साहित गरेको प्रष्ट छ । म रिट निवेदकलाई प्राविधिक समूहको काम सम्बन्धी नीति २०६७ विपरीत २ वर्ष भन्दा बढी समय सम्म काजमा खटाई निरुत्साहित गर्ने काम यस पहिला पनि गरिएको थियो । हाल समूह नै फरक पारी सरुवा गरिएबाट मेरो संवैधानिक तथा कानूनी हकमा आघात पुगेको छ ।

कानून विपरितको उल्लिखित सरुवा बदर गराउने अन्य कानूनी उपचारको मार्ग नहुँदा असाधारण क्षेत्र अन्तर्गत प्रस्तुत रिट निवेदन गर्न बाध्य भएको छु । म रिट निवेदकलाई सरुवा गर्ने नमिल्ने पदमा सरुवा गरिएको हुनाले नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (सचिव स्तर) को मिति २०७०/३/९ को निर्णय र सो निर्णय अनुसार मिति २०७०/३/२७ मा प्रकाशित सूचना समेत उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी म रिट निवेदकलाई प्राविधिक तर्फकै यथास्थानमा कामकाज लगाउनु भन्ने परमादेशको आदेश वा जो चाहिने आज्ञा आदेश वा पुर्जी जारी गरी पाउँ । साथै उल्लिखित सरुवा निर्णयलाई तत्काल कार्यान्वयन नगर्न अन्तरिम आदेश र यस किसिमको ऐन नियम विपरीत कार्य गर्ने प्रत्यर्थीहरुलाई अब उप्रान्त यस किसिमको काम नगर्नु नगराउनु भन्ने विशेष आदेश समेत जारी गरीपाउँ ।

१.२ यस अदालतबाट मिति २०७०/४/८ मा जारी भएको प्रारम्भिक आदेशको व्यहोरा :

निवेदकको माग बमोजिमको आदेश जारी हुन नपर्ने भए सोको कारण तथा प्रमाण

सहितको लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी प्रत्यर्थीहरुका नाममा म्याद जारी गरी म्यादभित्र लिखित जवाफ पेश भए वा अवधि नाघेपछि नियमानुसार पेश गर्नु । निवेदकको माग बमोजिम अन्तरिम आदेश जारी हुने नहुने सम्बन्धमा दुबै पक्षहरु उपस्थित गराई छलफल गर्नु उपयुक्त हुने हुँदा मिति २०७०/४/१६ गते सो विषयमा छलफल हुने सूचना प्रत्यर्थीहरुलाई दिनु । साथै सो छलफल नभएसम्मका लागि प्रस्तुत मुद्दामा निवेदन दावीमा उल्लेखित कार्य नगर्नु नगराउनु भनी प्रत्यर्थीहरुका नाममा अल्पकालिन अन्तरिम आदेश जारी गरिदिएको छ ।

१.३ विपक्षी सशस्त्र प्रहरी वल नेपाल ए.पि.एफ. अस्पतालमा कार्यरत प्रा.स.प्र.ना.उ.डा. सुभिन्ना थापाले पेश गरेको लिखित जवाफको संक्षिप्त व्यहोरा :

नेपाल सरकार सचिव स्तरको निर्णयबाट मिति २०७०/३/९ मा म समेतलाई सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकबाट सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षक पदमा बढुवा गरेकोमा नेपाल ए.पि.एफ. अस्पतालमा दश जना मात्र सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षकको दरबन्दी रही आवश्यक दरबन्दी नभएकोले मलाई सशस्त्र प्रहरी वल प्रधान कार्यालय कर्मचारी प्रशासन शाखाले मिति २०७०/३/२७ गते सशस्त्र प्रहरी वल प्रधान कार्यालय मद्दति तथा सेवा निर्देशनालयमा दरबन्दी कायम गरी नेपाल ए.पि.एफ. अस्पताल बलम्बु, काठमाडौँमा नै कामकाज गर्ने गरी खटाइएको हुँदा सरोकार नै नभएको मलाई विपक्षी बनाई दायर गरिएको रिट निवेदन मेरो हकमा खारेज गरी पाऊँ ।

१.४ सशस्त्र प्रहरी वल प्रधान कार्यालय, प्रशासन विभाग कर्मचारी प्रशासन शाखा, हलचोक, काठमाडौँ र सशस्त्र प्रहरी महानिरीक्षक सशस्त्र प्रहरी वल प्रधान कार्यालय, हलचोक, काठमाडौँ समेतका तर्फबाट पेश भएको लिखित जवाफको संक्षिप्त व्यहोरा :

रिट निवेदकलाई सशस्त्र प्रहरी वल महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, सानोगौचरण र सो मातहत इकाईहरुमा रहेका सवारी साधन चेकजाँच तथा मर्मत सम्भार गर्ने गराउने कार्यको लागि खटाउने भनी गरेको पत्रको बोधार्थ सशस्त्र प्रहरी महानिरीक्षकको सचिवालय, कर्मचारी प्रशासन शाखा र सवारी शाखा समेतलाई दिईएको हुँदा निज रिट निवेदकलाई प्रशासनिक व्यवस्थापनको क्रममा दरबन्दी मिलानको निमित्त उक्त कार्यालयमा सरुवा गरिएको भए तापनि निजलाई खटाइएको कामको प्रकृति प्राविधिक नै रहेको देखिँदा प्राविधिक कार्य सम्बन्धी जिम्मेवारी नपाएको भनी लिएको जिकिर आफैमा आधारहिन छ ।

नेपाल सरकारद्वारा स्वीकृत दरबन्दीमा प्राविधिक र इन्फेनट्री (प्रशासन) तर्फको दरबन्दी नतोकिएको र संगठनले आवश्यकता अनुसार प्राविधिक तर्फका कर्मचारीहरुलाई भर्ना लिई कार्य सम्पादन गराउदै आइरहेको छ । सशस्त्र प्रहरी वलमा कार्यरत अन्य दर्जाका २५४ जना प्राविधिक सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीहरुलाई समेत प्रशासनतर्फ दरबन्दी कायम गरी निजहरुको ट्रेड अनुसारको प्राविधिक काममा लगाउदै आएको र उपलब्ध जनशक्तिको व्यवस्थापन गरी सांगठनिक काम कारवाहीहरु सुचारु रूपले सञ्चालन गर्न प्राविधिक तर्फका सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीहरुलाई समेत इन्फेनट्री (प्रशासन) तर्फको दरबन्दीमा पदस्थापन तथा सुरुवा गर्ने क्रममा निज रिट निवेदकलाई समेत हालै स्तर वृद्धि गरिएको सशस्त्र प्रहरी वल महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, सानोगौचरणमा सुरुवा गरिएको हो । उक्त सुरुवामा कुनै किसिमको पूर्वाग्रह नराखी विभागीय नीति अनुरूप समानताको सिद्धान्तलाई ख्याल गरी काम गरिएको हुँदा समानताको हकको विपरीत एवं प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त विपरीत सुरुवा गरिएको भन्न मिल्दैन ।

सशस्त्र प्रहरी ऐन, २०५८ अनुसार खटाइएको ठाउँमा गई काम गर्नु पर्ने कर्तव्य निज रिट निवेदकको हुन्छ । सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम ३०(२)(ख) मा समेत “कुनै प्राविधिक पद वा विशेष कामको लागि प्रधान कार्यालयले आवश्यक देखेमा” कुनै पनि सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीलाई सुरुवा वा काज खटाउन सक्ने प्रावधान रहेको देखिँदा सोही अनुसार निज रिट निवेदकलाई हालै मात्र स्तर वृद्धि भएको सशस्त्र प्रहरी वल महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, सानोगौचरणमा सुरुवा गरी अटो मेकानिकल सम्बन्धी विशेष जिम्मेवारी दिएको देखिँदा देखिँदै पनि प्राविधिक कामको जिम्मेवारी नपाएको भनी लिएको जिकिरमा कुनै सत्यता नरहेकोले रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ ।

१.५ नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालयसमेतको तर्फबाट ऐ.का सचिव नवीनकुमार घिमिरेले पेश गरेको लिखित जवाफको संक्षिप्त व्यहोरा :

सशस्त्र प्रहरी वल प्रधान कार्यालय, प्रशासन विभाग, कर्मचारी प्रशासन शाखाको मिति २०७०/३/२७ गतेको पत्रद्वारा गरिएको सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षकहरुको सुरुवामा निज रिट निवेदक सशस्त्र प्रहरी वल महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, सानोगौचरणमा सुरुवा भएकोमा सशस्त्र प्रहरी वल प्रधान कार्यालय, प्रशासन विभागको च.नं. ३०५१ मिति २०७०/३/२८

गतेको पत्रद्वारा निज रिट निवेदकलाई सशस्त्र प्रहरी वल महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, सानोगौचरण र सो मातहत इकाईहरुमा रहेका सवारी साधन चेकजाँच तथा मर्मत सम्भार गर्ने गराउने कार्यको लागि खटाउने भनी गरेको पत्रको बोधार्थ सशस्त्र प्रहरी महानिरीक्षकको सचिवालय, कर्मचारी प्रशासन शाखा र सवारी शाखा समेतलाई दिइएको हुँदा निज रिट निवेदकलाई प्रशासनिक व्यवस्थापनको क्रममा दरबन्दी मिलानको निमित्त उक्त कार्यालयमा सरुवा गरिएको भएतापनि निजलाई खटाइएको कामको प्रकृति प्राविधिक समूह अन्तर्गतको हुँदाहुँदै पनि प्राविधिक कार्य सम्बन्धी जिम्मेवारी नपाएको भनी लिएको जिकिर आफैमा आधारहीन छ ।

हालसम्म सशस्त्र प्रहरी वलमा ४८ जना प्राविधिक स.प्र.ज.(ड्राईभर) को दरबन्दी बाहेक अन्य प्राविधिक पदमा भर्ना लिएको भए तापनि अन्य प्राविधिक दरबन्दी स्वीकृत भई नआएको हुँदा २५४ जना प्राविधिक सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीहरुलाई समेत प्रशासनतर्फ दरबन्दी कायम गरी सोही प्रकृतिको काममा लगाउदै आएको र उपलब्ध जनशक्तिको व्यवस्थापन गरी सांगठनिक काम कारवाहीहरु सुचारु रुपले सञ्चालन गर्न प्राविधिकतर्फका सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीहरुलाई अन्य इन्फेन्ट्री (प्रशासन) तर्फको दरबन्दीमा पदस्थापन तथा सरुवा गर्ने क्रममा निज रिट निवेदकलाई समेत सशस्त्र प्रहरी वल महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, सानोगौचरणमा सरुवा गरिएको र उक्त सरुवामा कुनै किसिमको पूर्वाग्रह नराखी विभागीय नीतिअनुरूप समानताको सिद्धान्तलाई ख्याल गरी गरिएको रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ ।

२. आदेश खण्ड :

२.१ रिट निवेदक तथा विपक्षी तर्फका कानून व्यवसायीको बहस जिकिर :

नियमबमोजिम मुद्दा पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ प्रस्तुत हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा रिट निवेदकको तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री भूवन निरौलाले रिट निवेदकको पद सशस्त्र प्रहरी प्राविधिक समूहको हुँदा निजको सरुवा बढुवा पनि सोही समूह भित्रै मात्र हुने कानूनी व्यवस्था छ । प्राविधिक समूहको कर्मचारीलाई अप्राविधिक समूहतर्फ सरुवा गर्न मिल्दैन । निवेदक इन्जिनियर भई विशुद्ध प्राविधिक तर्फको प्रहरी कर्मचारी हुँदा हालको सरुवाले निजलाई इन्फेन्ट्री (प्रशासन) तर्फको काम कारवाही गर्नुपर्ने अवस्था आएको छ भने निजको स्थानमा सरुवा भई आउने डा. सुमित्रा थापा ए.पि.एफ. अस्पताल समूह अन्तर्गतकी डाक्टर भएपनि

इन्जिनियरको दरबन्दीमा सरुवा गरिएको अवस्थाले सही व्यक्तिलाई सही ठाउँमा सरुवा गरिएको अवस्था देखिँदैन । यस प्रकारको सरुवा सशस्त्र प्रहरी प्राविधिक समूह नियमावली, २०६७ को नियम २१ र २२ समेतको विपरीत रहेको देखिन्छ । योग्यता अनुसारको काम लिने नभई निरुत्साहित र हतोत्साही गर्ने किसिमबाट भएको विपक्षीको सरुवा निर्णय उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी अब उपरान्त यस किसिमले सरुवा गर्ने कार्य नगर्नु नगराउनु भनी उपयुक्त आदेश समेत जारी गरिपाउँ भनी बहस प्रस्तुत गर्नुभयो ।

विपक्षीतर्फबाट उपस्थित विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री टिकेन्द्र दाहालले रिट निवेदकको दरबन्दी सशस्त्र प्रहरी वल महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, सानोगौचरणमा कायम गरी सो कार्यालय र मातहत इकाईहरूमा रहेका सवारी साधन चेकजाँच तथा मर्मत सम्भार गर्ने गराउने गरी सरुवा गरिएको हुँदा प्राविधिक कर्मचारीलाई प्रशासनतर्फको काम लगाउन खोजिएको होइन । सशस्त्र प्रहरीतर्फ सांगठनिक विस्तारको क्रममा दरबन्दी नतोलिएको अवस्थामा पनि प्रशासन र प्राविधिकतर्फका कर्मचारी आवश्यकताअनुसार भर्ना गरिएको कारण प्रशासनिक व्यवस्थापनको सन्दर्भमा निवेदकको सरुवा प्रशासनतर्फ भए पनि कामकाज प्राविधिककै लगाउने भन्ने हुँदा रिट निवेदन दावीअनुसारको आदेश जारी गर्नुपर्ने अवस्था नहुँदा रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ भन्ने जिकिर लिँदै बहस प्रस्तुत गर्नुभयो ।

विद्वान कानून व्यवसायीहरूको उल्लिखित बहस जिकिरहरूलाई मनन गर्दै रिट निवेदन पत्र एवं विपक्षीहरूको तर्फबाट पेश भएको लिखित जवाफसमेतका कागजातहरूको अध्ययन गरी रिट निवेदकको मागबमोजिमको आदेश जारी हुने नहुने सम्बन्धमा बिचार गरी निर्णय दिनु परेको छ ।

यसमा रिट निवेदकको मुख्य माग दावीमा आफू प्राविधिकतर्फको प्रहरी कर्मचारी भएको र सशस्त्र प्रहरी (प्राविधिक समूह) नियमावली, २०६७ को नियम २१ र २२(१) मा भएको कानूनी व्यवस्थाको विपरीत हुने गरी प्रशासन (इन्फेन्ट्री) तर्फको दरबन्दीमा सरुवा गरिएकोले विपक्षीको सो सरुवा निर्णय समानहरूको बीच समान न्याय भन्ने सिद्धान्त समेतको प्रतिकूलको भएकोले उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरिपाउँ भन्ने रहेको देखिन्छ । रिट निवेदन दावीको खण्डनस्वरूप विपक्षीहरूकोतर्फबाट पेश भएको लिखित जवाफमा सशस्त्र प्रहरी वलमा आवश्यक सबै प्राविधिक दरबन्दी स्वीकृत भई नआएको र सांगठनिक काम कारावहीहरू सुचारु रूपले

सञ्चालन गर्न प्राविधिकतर्फका सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीहरूलाई इन्फेन्ट्री (प्रशासन) तर्फको दरबन्दीमा पदस्थापन तथा सरुवा गर्ने क्रममा निज रिट निवेदकलाई समेत सशस्त्र प्रहरी वल महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, सानोगौचरणमा सरुवा गरि अटो मेकानिकल सम्बन्धी कामकाज नै गर्ने गरी विशेष जिम्मेवारी दिएको अवस्था हुँदा निवेदकको माग दावी अनुसारको आदेश जारी हुने अवस्था नरहेको भन्ने देखिन्छ ।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा रिट निवेदक सशस्त्र प्रहरीतर्फको प्राविधिक समूहको दरबन्दीमा रहेको प्रहरी कर्मचारी रहेकोमा विवाद देखिँदैन । प्राविधिकतर्फको कर्मचारीलाई प्रशासन (इन्फेन्ट्री) तर्फको दरबन्दीमा सरुवा गर्ने कुरा सिद्धान्ततः मिल्दैन । संगठनमा विशेष किसिमको ज्ञान, सीप वा दक्षताको आवश्यकतालाई स्वीकार गरि सोहि अनुसारको दरबन्दीमा कर्मचारीहरूलाई नियुक्ति,बढुवा तथा सरुवा गर्ने गरी कानुनी व्यवस्था गरी सकेपछि सो को विपरित हुने गरी कर्मचारीहरूलाई सरुवा गर्न मिल्दैन । अप्राविधिक कर्मचारीको दरबन्दीमा प्राविधिक कर्मचारीलाई सरुवा गरी काम लगाउन खोजिदा विशेषज्ञ सेवा प्राप्त गर्ने संगठनको उद्देश्यमा नै बाधा अवरोध सिर्जना हुन्छ । साथै यस्तो क्रियाबाट कर्मचारीहरूलाई प्राविधिक र अप्राविधिक भनि छुट्याउनुको औचित्य नै समाप्त हुन जान्छ । रिट निवेदकको योग्यता इन्जिनियर हो भन्नेमा विवाद नभएको र निजको नियुक्ति पनि सोहि अनुरूपको सशस्त्र प्रहरी प्राविधिक समूहअन्तर्गत भई बढुवा पनि सोहि समूह अन्तर्गत हुदै आएको अवस्थामा निजलाई हाल आएर अप्राविधिक(इन्फेन्ट्री) तर्फको दरबन्दीमा सरुवा गरी काममा लगाउन खोजिनु कानूननः मिल्दैन । सेवा सञ्चालन सम्बन्धी कानूनले त्यसो गर्ने अनुमति दिएको छैन ।

रिट निवेदकले आफूलाई गरिएको सरुवा सशस्त्र प्रहरी प्राविधिक समूह नियमावली, २०६७ को नियम २१ विपरीत रहेको भनी जिकिर लिएतर्फ उक्त नियम २१(१) को व्यवस्था हेर्दा सो मा “प्राविधिक समूहका सशस्त्र प्रहरीलाई सरुवा र बढुवा गर्दा सम्बन्धित समूह तथा उपसमूह अन्तर्गतका पदमा गरिने छ” भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ । त्यस्तै नियम २१(२) मा “प्राविधिक समूहका सशस्त्र प्रहरीलाई अध्ययन वा तालीममा मनोनयन गर्दा सम्बन्धित समूह उपसमूहका सशस्त्र प्रहरीहरु मध्येबाट छनौट गरी गरिनेछ ।” भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ । सशस्त्र प्रहरी प्राविधिक समूहका कर्मचारी रहेका रिट निवेदकलाई नेपाल सरकार (सचिव स्तर) को मिति २०७०/३/९ को निर्णयको आधारमा सशस्त्र प्रहरी वल प्रधान कार्यालय प्रशासन

विभागबाट मिति २०७०/३/२७ मा प्रकाशित सूचनाअनुसार सशस्त्र प्रहरी वल महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, सानोगौचरणमा डिलप्रसाद भट्टको स्थानमा इन्फेनट्रीतर्फ सरुवा गरिएको अवस्था देखिँदा निजको सरुवा उल्लिखित नियम २१(१) को कानूनी व्यवस्था अनुसार मिलेको देखिँदैन ।

सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम ३०(२)(ख) मा “कुनै प्राविधिक पद वा विशेष कामको लागि प्रहरी प्रधान कार्यालयले आवश्यक देखेमा कुनै पनि सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीलाई सरुवा वा काज खटाउन सक्ने” भन्ने प्रावधान रहेकोले सोही अनुसार रिट निवेदकलाई स्तरवृद्धि भएको सशस्त्र प्रहरी वल महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, सानोगौचरणमा सरुवा गरी अटो मेकानिकल सम्बन्धी विशेष जिम्मेवारी दिएको भनी विपक्षी सशस्त्र प्रहरी वल प्रधान कार्यालय, प्रशासन विभाग, हलचोकसमेतले लिखित जवाफमा जिकिर लिएको देखिए पनि उक्त कानूनी व्यवस्था उल्लेख गरी रिट निवेदकलाई पदस्थापना गरेको अवस्था नदेखिँदा लिखित जवाफमा उल्लिखित कानूनी व्यवस्थाको उल्लेखन गरी जिकिर लिँदैमा निवेदकको सरुवालाई कानूनसम्मतको भन्न मिल्दैन ।

यस अदालतबाट मिति २०७०/४/८ मा जारी भएको अन्तरिम आदेशको कार्यान्वयन गर्न कुनै तत्परता नदेखाएको तर्फ छुट्टै मुद्दा चलेको भनी निवेदकतर्फका कानून व्यवसायीले इजलासमा जानकारी गराएको भए पनि सो सम्बन्धमा त्यसै मुद्दाको रोहमा विचार गरिने कुरा हुँदा सो विषयमा प्रस्तुत मुद्दामा थप केही कुरा बोलिरहन परेन । विपक्षी सशस्त्र प्रहरी प्रधान कार्यालयको लिखित जवाफमा “निजले जुनसुकै बखत खटाइएको स्थानमा गई आफूलाई तोकिएको जिम्मेवारी पूरा गर्नुपर्ने हुन्छ ।” भनी जिकिर लिइएको छ । कर्मचारीहरुलाई नियमित रुपमा सरुवा गरी सांगठनिक कामकारवाहीलाई सुचारु गराई राख्नको लागि आवश्यकतानुसार कानूनबमोजिम काजमासमेत राख्नुपर्ने अवस्था आउनुलाई अन्यथा रुपमा लिन नमिल्ने भए पनि रिट निवेदकको हकमा त्यो अवस्था आएको भनि संभन्न मिल्दैन । प्राविधिक समूह अन्तर्गतका कर्मचारीको सरुवा प्राविधिक समूह मै रिक्त दरबन्दीमा गर्नु पर्छ । रिट निवेदकको हकमा कुरा गर्नुपर्दा दरबन्दी नै नभएको स्थानमा सरुवा गरिएको भनि त्यस्तो सरुवा निर्णयलाई निवेदकले चुनौति दिएको विषयलाई सरुवा गरिएको स्थानमा जान नमानेको भनि विपक्षीबाट अनुशासन सम्बन्धी प्रश्न उठाई सम्बन्धित कानूनविपरीत हुने गरी गरिएको सरुवाको बचाउ गर्नसमेत

मिल्दैन ।

अतः स्पष्टरूपमा भइरहेको कानूनी व्यवस्थाको विपरीत हुने गरी सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालय मद्दती तथा सेवा निर्देशनालयमा कार्यरत प्राविधिक समूहतर्फका प्रा.स.प्र.ना.उ. इन्जिनियर नानीराम हुमागाईलाई सशस्त्र प्रहरी बल महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, सानोगौचरणमा डिल प्रसाद भट्टको स्थानमा इन्फेन्ट्री(प्रशासन)तर्फको दरबन्दीमा नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (सचिव स्तर) बाट मिति २०७०/३/९ मा गरेको सरुवा सम्बन्धी निर्णय र सो निर्णयअनुसार प्रकाशित सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालयको मिति २०७०/३/२७ को प्रकाशित सूचनासमेत कानूनविपरीतको देखिँदा उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरिएको छ । यो आदेशको जानकारी विपक्षीहरुलाई दिनु । दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत :- बाबुराम सुवेदी (रा.प. द्वितीय)

कम्प्युटर गर्ने :- कल्पना बर्तौला

इति सम्वत २०७१ साल भाद्र महिना २ गते रोज २ शुभम्।